

GIỮ GÌN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ VĂN HÓA QUÂN SỰ VIỆT NAM

★ TS NGUYỄN THANH HẢI

Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

● **Tóm tắt:** Cuốn sách “Một số vấn đề về đường lối quân sự, chiến lược quốc phòng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa thời kỳ mới” của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng ra mắt đúng vào dịp các cấp, các ngành đang tổng kết 10 năm thực hiện “Chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới” (2013-2023). Nội dung cuốn sách phản ánh tư duy sáng tạo, mang tầm chiến lược của người đứng đầu Đảng ta về văn hóa quân sự Việt Nam và những định hướng để giữ gìn, phát huy giá trị văn hóa quân sự Việt Nam đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ xây dựng Quân đội, củng cố quốc phòng trong thời kỳ mới.

● **Từ khóa:** Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng; văn hóa quân sự; cuốn sách của Tổng Bí thư.

Lịch sử dựng nước và giữ nước của dân tộc ta suốt mấy nghìn năm lịch sử đã hun đúc, xây đắp nên hệ giá trị văn hóa quân sự độc đáo, đặc sắc Việt Nam, đó là: truyền thống yêu nước trong hoạt động quân sự; nhân văn, nhân đạo trong hoạt động quân sự; nghệ thuật quân sự độc đáo và trong thời đại Hồ Chí Minh bổ sung thêm giá trị văn hóa “Bộ đội Cụ Hồ”. Đây là hệ giá trị văn hóa phản ánh những đặc trưng tiêu biểu, kết nối mạch nguồn, tinh thần đoàn kết, ý chí quật cường, bản lĩnh, khí phách, trí tuệ, sức mạnh Việt Nam trong lĩnh vực quân sự.

Cuốn sách *Một số vấn đề về đường lối quân sự, chiến lược quốc phòng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ*

ngĩa thời kỳ mới (Cuốn sách) gồm 39 bài viết, bài phát biểu, trả lời phỏng vấn của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng, Bí thư Quân ủy Trung ương, đã thể hiện sự tiếp nối, bổ sung, làm giàu giá trị văn hóa quân sự Việt Nam. Với tư duy, tầm nhìn chiến lược, kiến tạo, phương pháp luận khoa học, biện chứng, sự uyên bác, vốn kiến thức sâu rộng, nhân quan chính trị sắc bén, kinh nghiệm thực tiễn cách mạng phong phú, ngôn ngữ gần gũi, diễn đạt chặt chẽ, lôgic, dễ hiểu, thuyết phục; nội dung cuốn sách phản ánh sự kế thừa truyền thống văn hóa đấu tranh dựng nước gắn liền với giữ nước và bản sắc văn hóa của dân tộc, góp phần làm sâu sắc hơn chủ nghĩa Mác - Lênin về văn hóa vô sản, tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa quân sự

Việt Nam và sự phát triển tư duy lý luận của Đảng về văn hóa quân sự trong thời kỳ mới. Nội dung cuốn sách được khái quát ở tầm lý luận, nhưng phản ánh tính “hiện thực trực tiếp” rất phong phú, sâu đậm văn hóa quân sự; tạo sức lan tỏa mạnh mẽ đến toàn Đảng, toàn quân, toàn dân những giá trị cốt lõi của văn hóa quân sự Việt Nam và những định hướng khoa học để tiếp tục giữ gìn, phát huy giá trị văn hóa quân sự Việt Nam trong thời kỳ mới.

1. Những giá trị cốt lõi của văn hóa quân sự Việt Nam qua Cuốn sách

Về giá trị truyền thống yêu nước. Dưới sự lãnh đạo sáng suốt, tài tình của Đảng ta qua các cuộc kháng chiến cứu nước lâu dài, gian khổ, toàn

quân, toàn dân ta đã giành được hết thắng lợi này đến thắng lợi khác, vô cùng hào hùng, to lớn và vẻ vang. Thực tiễn đó đã phản ánh giá trị văn hóa yêu nước của nhân dân ta, dân tộc ta. Yêu nước đã thể hiện trong hoạt động quân sự, đã lan tỏa sâu rộng trong cán bộ, chiến sĩ cả trong thời chiến và thời bình, đó là: “toàn quân khắc phục mọi khó khăn, thách thức, thực hiện tốt chức năng là đội quân chiến đấu, đội quân công tác và đội quân lao động sản xuất; thực sự là lực lượng nòng cốt trong xây dựng nền quốc phòng toàn dân, thế trận quốc phòng toàn dân gắn với thế trận an ninh nhân dân”⁽¹⁾.

Trong kháng chiến chống quân xâm lược, cán bộ, chiến sĩ luôn nắm vững tư tưởng cách mạng tiến công, chủ động, mưu trí, dũng cảm, băng qua mưa bom bão đạn và thủ đoạn chiến tranh

tàn bạo của kẻ thù, chiến đấu dũng cảm, ngoan cường, thông minh, sáng tạo để chiến thắng kẻ thù, dù chúng có vũ khí, trang bị kỹ thuật rất hiện đại. Trong mọi hoàn cảnh, cán bộ, chiến sĩ không quản khó khăn, gian khổ, sẵn sàng dâng hiến tuổi thanh xuân, hy sinh vì Tổ quốc, lập nên những chiến công hiển hách để đất nước được

độc lập, thống nhất, dân tộc ta được trường tồn, nhân dân có cuộc sống

hòa bình, hạnh phúc. Trong bối cảnh tình hình quốc tế và khu vực có nhiều biến động rất phức tạp, toàn quân luôn kiên định, vững vàng, “dù trong bất cứ điều kiện, hoàn cảnh nào, cũng luôn một lòng một dạ trung thành tuyệt đối với Đảng, với Tổ quốc, với nhân dân, nêu cao ý chí quyết

chiến, quyết thắng, xứng đáng với lòng yêu mến, tin cậy của Đảng, Nhà nước và nhân dân”⁽²⁾, thực hiện tốt chức năng tham mưu chiến lược với Đảng, Nhà nước về nhiệm vụ quân sự, quốc phòng; chủ động phát hiện, xử lý kịp thời, hiệu quả các tình huống, không bị động, bất ngờ, tạo nền tảng ngăn ngừa nguy cơ xung đột, giữ vững môi trường hòa bình “trong ấm, ngoài êm”, ổn định để phát triển đất nước.

Yêu nước còn biểu hiện ở việc mọi cán bộ, chiến sĩ ra sức học tập, rèn luyện, tu dưỡng phẩm chất, đạo đức, lối sống, phương pháp, tác phong, “chủ động, sáng tạo, tự lực, tự cường, vượt qua khó khăn, gian khổ, lập nhiều thành tích xuất sắc trong huấn luyện, sẵn sàng chiến đấu, xây dựng chính quy, rèn luyện kỷ luật và các nhiệm vụ khác; tích cực nghiên cứu khoa

Yêu nước đã thể hiện trong hoạt động quân sự, đã lan tỏa sâu rộng trong cán bộ, chiến sĩ cả trong thời chiến và thời bình, đó là: “toàn quân khắc phục mọi khó khăn, thách thức, thực hiện tốt chức năng là đội quân chiến đấu, đội quân công tác và đội quân lao động sản xuất; thực sự là lực lượng nòng cốt trong xây dựng nền quốc phòng toàn dân, thế trận quốc phòng toàn dân gắn với thế trận an ninh nhân dân”.

học, vươn lên làm chủ vũ khí, trang bị kỹ thuật hiện đại⁽³⁾; quản lý chặt chẽ trên không, trên biển, khu vực biên giới, đất liền, không gian mạng, nhất là địa bàn chiến lược; sử dụng lực lượng, phương tiện tuần tra, kiểm soát chặt chẽ mọi hoạt động của các nước trên Biển Đông; kiên quyết bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ, lợi ích quốc gia, dân tộc, bảo vệ Đảng, Nhà nước, nhân dân và chế độ xã hội chủ nghĩa.

Yêu nước được thể hiện sâu đậm ở các phong trào hành động cách mạng như: “tuổi trẻ toàn quân xung kích vươn lên chiếm lĩnh, xác lập những đỉnh cao mới trong học tập, huấn luyện, sẵn sàng chiến đấu, nghiên cứu khoa học, lao động sản xuất, rèn luyện kỷ luật, kỷ cương, xây dựng chính quy, tham gia lực lượng gìn giữ hòa bình của Liên hợp quốc, bảo vệ độc lập, chủ quyền, quyền chủ quyền lãnh thổ thiêng liêng của Tổ quốc, bảo vệ tính mạng, tài sản của nhân dân; phòng, chống thiên tai, dịch bệnh, nhất là đại dịch Covid-19... Không ít đồng chí đã lập công xuất sắc và anh dũng hy sinh, đó là biểu hiện sinh động của chủ nghĩa anh hùng cách mạng⁽⁴⁾.”

Về giá trị nhân văn, nhân đạo. Đây là nét tiêu biểu, độc đáo, phản ánh truyền thống nhân văn, nhân đạo Việt Nam được thể hiện ngay từ: “Mục tiêu chiến đấu của Quân đội chính là mục tiêu, lý tưởng của Đảng Cộng sản Việt Nam - vì độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, vì cuộc sống ấm no, tự do, hạnh phúc của nhân dân⁽⁵⁾.” Dù khó khăn, gian khổ, vất vả đến đâu toàn quân luôn đoàn kết, thống nhất, sẵn sàng nhận và hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ được giao. Bởi vì, mọi cán bộ, chiến sĩ đã khắc sâu lời Bác Hồ dạy, luôn đoàn kết chặt chẽ với nhau như ruột thịt trong tình thương yêu đồng chí, đồng đội; hết lòng giúp đỡ nhau lúc thường

ngày cũng như khi ra trận; thực hiện toàn quân một ý chí.

Giá trị nhân văn, nhân đạo thể hiện sâu sắc, sinh động ở mối quan hệ gắn bó máu thịt với nhân dân. Hình ảnh bộ đội dầm mình trong bão lũ, vượt qua những thác ghềnh, băng mình qua dòng nước chảy xiết để đem lương thực, thuốc tới tận tay đồng bào gặp nạn đã trở thành biểu tượng sâu sắc về lòng quả cảm trong thời bình, thể hiện tình quân dân bền chặt. Trong mọi hoàn cảnh, Quân đội luôn là lực lượng nòng cốt, xung kích đi đầu trong phòng, chống thiên tai, dịch bệnh, tìm kiếm cứu hộ, cứu nạn, khắc phục sự cố môi trường; giúp đỡ nhân dân xóa đói, giảm nghèo, tham gia xây dựng hệ thống chính trị ở cơ sở và “thế trận lòng dân” ngày càng vững chắc; xây dựng đời sống văn hóa và nông thôn mới, nhất là ở vùng sâu, vùng xa, biên giới, hải đảo, vùng đặc biệt khó khăn; chủ động tham gia xử lý kịp thời, hiệu quả các tình huống phức tạp, nhất là ở các địa bàn chiến lược. Khi dịch bệnh xuất hiện, toàn quân đã triển khai các chốt kiểm soát chặt chẽ đường mòn, lối mở trên biên giới đất liền và trên hướng biển; huy động lực lượng, phương tiện, doanh trại để làm khu cách ly và vào giữa tâm dịch để tham gia điều trị, giúp đỡ người bệnh, cung cấp lương thực, thực phẩm cho người dân; “một số cán bộ, chiến sĩ đã hy sinh trong khi làm nhiệm vụ, xứng đáng là Quân đội của dân, do dân, vì dân, đã tô đẹp thêm hình ảnh “Bộ đội Cụ Hồ⁽⁶⁾.”

Giá trị nhân văn, nhân đạo còn thể hiện sinh động ở tinh thần quốc tế vô sản trong sáng của quân đội cách mạng. Sau khi cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước vừa kết thúc thắng lợi, với bản chất và truyền thống tốt đẹp, Quân đội ta đã thực hiện nghĩa vụ quốc tế cao cả, giúp nhân dân Campuchia thoát khỏi họa diệt chủng Pol Pot,

để lại hình ảnh tốt đẹp “Bộ đội Cụ Hồ” trong lòng nhân dân nước bạn.

Trong thời kỳ mới, quán triệt và thực hiện đường lối đối ngoại của Đảng, giá trị nhân văn, nhân đạo được lan tỏa sâu rộng thông qua hoạt động hội nhập quốc tế về lĩnh vực quân sự, quốc phòng. Tổng Bí thư nhấn mạnh: “công tác hội nhập quốc tế, đối ngoại quốc phòng có nhiều đổi mới, sáng tạo, đi vào chiều sâu, cả song phương và đa phương, đạt hiệu quả thiết thực, trở thành một trong những trụ cột đối ngoại của Đảng, ngoại giao Nhà nước và đối ngoại Nhân dân, góp phần bảo vệ Tổ quốc từ sớm, từ xa”⁽⁷⁾. Trên trường quốc tế, Liên hợp quốc và bạn bè quốc tế đánh giá cao Việt Nam trong hoạt động gìn giữ hòa bình và an ninh quốc tế, có nhiều đóng góp tích cực tại Cộng hòa Trung Phi, Nam Xudăng.

Về nghệ thuật quân sự độc đáo. Kế thừa, phát triển, vận dụng sáng tạo, hiệu quả nghệ thuật quân sự trong kháng chiến chống thực dân Pháp, đế quốc Mỹ, Tổng Bí thư khẳng định: Bám sát thực tiễn, Đảng ta và Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đề ra đường lối kháng chiến độc lập, tự chủ, đúng đắn, sáng tạo, “nét độc đáo của cách mạng nước ta từ tháng 7-1954 đến tháng 5-1975, đó là Đảng ta đã thực hiện đường lối chính trị, đường lối quân sự độc lập, tự chủ, gương cao ngạo cờ độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, tiến hành đồng thời *hai chiến lược cách mạng*: cách mạng dân tộc, dân chủ nhân dân ở miền Nam và cách mạng xã hội chủ nghĩa ở miền Bắc, *nhằm một mục tiêu chung là hoàn thành độc lập, thống nhất Tổ quốc, đưa cả nước đi lên chủ nghĩa xã hội*”⁽⁸⁾.

Về phương pháp cách mạng, Tổng Bí thư nêu rõ: “Đảng ta đã kiên định *phương pháp cách mạng bạo lực tổng hợp*, gồm hai lực lượng chủ yếu là lực lượng chính trị của quần chúng và lực

lượng vũ trang nhân dân, kết hợp chặt chẽ đấu tranh chính trị với đấu tranh vũ trang được tiến hành trong suốt cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước. Đồng thời, kiên trì thực hiện *tư tưởng chiến lược tiến công*... với phương châm: “đánh lui từng bước, đánh đổ từng bộ phận, kéo địch xuống thang từng bước, tiến tới đánh bại hoàn toàn quân địch, giành thắng lợi quyết định của cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước”⁽⁹⁾.

Nghệ thuật quân sự còn được thể hiện độc đáo ở sự phát triển đến đỉnh cao của chiến tranh nhân dân với lực lượng vũ trang ba thứ quân rất đặc sắc gồm: bộ đội chủ lực, bộ đội địa phương và dân quân, du kích, tự vệ được xây dựng vững mạnh và bố trí rộng khắp. Trong tác chiến, bộ đội chủ lực là lực lượng chủ yếu và triển khai hiệp đồng quân, binh chủng chặt chẽ với quy mô lớn; nghệ thuật kết hợp nhuần nhuyễn giữa “thế, lực, thời, mưu” trong tác chiến được thực hiện sáng tạo, hiệu quả, hình thành thế khó khăn, bất ngờ cho địch về sức mạnh chiến đấu của Quân đội ta.

Chính sự quán triệt và vận dụng sáng tạo nghệ thuật quân sự độc đáo vào chiến đấu chống quân xâm lược nên càng đánh càng mạnh, càng đánh càng thắng, lập nên những chiến công lẫy lừng; từ những trận then chốt trong chiến dịch Điện Biên Phủ năm 1954 đến chống chiến tranh phá hoại của đế quốc Mỹ, tiêu diệt “Siêu pháo đài bay B.52”, làm phá sản cái gọi là “Uy thế của không lực Hoa Kỳ”; sáng tạo cách đánh đặc công nước độc đáo, táo bạo, hiệu quả; làm nên huyền thoại Đường Hồ Chí Minh trên biển... Cùng với đó, công tác đảng, công tác chính trị đã thực hiện tốt việc giáo dục chính trị, định hướng tư tưởng, củng cố niềm tin và phương pháp tư duy quân sự khoa học cho bộ đội; giải quyết tốt mối quan hệ biện chứng giữa con người và vũ khí; giữa chính trị

và quân sự; sức mạnh to lớn của sự đoàn kết, góp phần to lớn để chiến đấu và chiến thắng quân xâm lược. “Thắng lợi đó bắt nguồn từ nhiều nhân tố, trong đó nhân tố quyết định nhất là nhờ có sự lãnh đạo đúng đắn, sáng tạo của Đảng, phát huy cao độ nghệ thuật quân sự độc đáo Việt Nam”⁽¹⁰⁾.

Trong thời kỳ mới, nghệ thuật quân sự được bổ sung, phát triển phù hợp với thực tiễn, Tổng Bí thư chỉ rõ: “Năm vững và vận dụng nhuần nhuyễn bài học của cha ông ta: “Dụng nước đi đôi với giữ nước”; “giữ nước từ khi nước chưa nguy”; có kế sách ngăn ngừa, loại bỏ các nguy cơ chiến tranh, xung đột từ sớm, từ xa. Nghĩa là, kinh tế phải vững, quốc phòng phải mạnh, thực lực phải cường, lòng dân phải yên, chính trị - xã hội ổn định, cả dân tộc là một khối đoàn kết thống nhất; “kết hợp chặt chẽ hai nhiệm vụ chiến lược là xây dựng và bảo vệ Tổ quốc; gắn phát triển kinh tế - xã hội với củng cố, tăng cường quốc phòng, an ninh, đối ngoại; kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại”⁽¹¹⁾. Nâng cao chất lượng tổng hợp, sức mạnh chiến đấu của Quân đội, bảo đảm luôn giữ thế chủ động trong mọi tình huống. Tích cực nghiên cứu phát triển khoa học, kỹ thuật, nghệ thuật quân sự và công nghiệp quốc phòng; từng bước ứng dụng khoa học, công nghệ hiện đại vào hoạt động quân sự, nhất là trong huấn luyện, sẵn sàng chiến đấu có hiệu quả. “Vận dụng sáng tạo cách đánh và nghệ thuật quân sự độc đáo Việt Nam, những kinh nghiệm thực tiễn trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước trước đây vào điều kiện tác chiến hiện nay. Đồng thời, nghiên cứu các cuộc chiến tranh gần đây do chủ nghĩa đế quốc tiến hành ở một số nước để bổ sung phương án tác chiến, tìm ra cách đánh thích hợp với điều kiện cụ thể của Quân đội ta”⁽¹²⁾.

Về giá trị văn hóa “Bộ đội Cụ Hồ”, nét đặc sắc, độc đáo, tiêu biểu trong văn hóa quân sự Việt Nam thời đại Hồ Chí Minh. Kể từ khi ra đời đến nay, trong mọi hoàn cảnh, lớp lớp cán bộ, chiến sĩ đã lập nên những chiến công vang dội trong chiến đấu, lao động, sản xuất, công tác và vinh dự được nhân dân ghi nhận, tin yêu đặt cho tên gọi rất cao quý và thiêng liêng, đặc sắc là “Bộ đội Cụ Hồ”. Giá trị văn hóa “Bộ đội Cụ Hồ” được phản ánh sinh động thông qua các hoạt động của bộ đội, được Tổng Bí thư khái quát: “Hình ảnh người chiến sĩ quân đội lăn lộn trên thao trường, dầm mình trong mưa giông, bão tố, vật lộn với giặc lửa, chịu đựng gian khổ, hiểm nguy, quên mình cứu dân, bảo vệ tài sản của đồng bào trong thiên tai, hỏa hoạn; những chiến sĩ ngày đêm chiến đấu, công tác thâm lặng từ các bản làng hẻo lánh, các vùng rẻo cao đến hải đảo xa xôi, cống hiến sức lực, trí tuệ, tài năng và cả xương máu của mình, canh giữ biên giới, đất trời, biển khơi; những chiến sĩ hy sinh khi làm nhiệm vụ; những doanh nhân làm kinh tế giỏi; những thầy thuốc tận tụy vì người bệnh... còn đọng mãi trong tâm trí của nhân dân”⁽¹³⁾.

Giá trị văn hóa “Bộ đội Cụ Hồ” còn được thể hiện ở sự thấm nhuần tư tưởng, đạo đức, phong cách của Người, năm vững và vận dụng sáng tạo đường lối, quan điểm của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước khi thực hiện các nhiệm vụ được giao. Trong quan hệ với nhân dân, mỗi cán bộ, chiến sĩ luôn thể hiện nghĩa nặng tình sâu, tôn trọng nhân dân, học tập nhân dân, bảo vệ và giúp đỡ nhân dân, tích cực củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc ngày càng vững chắc, tham gia có hiệu quả phát triển kinh tế, xã hội, nâng cao đời sống văn hóa, nhất là vùng sâu, vùng xa, vùng căn cứ cách mạng, vùng đồng bào dân tộc thiểu số và địa bàn chiến lược; với đồng chí, đồng đội thì đoàn kết, thương yêu, giúp đỡ

Bộ đội Biên phòng Nghệ An giúp người dân dựng lại nhà sau lũ _ Ảnh: laodong.vn

lẫn nhau; với kẻ thù thì luôn cảnh giác, khôn khéo và cương quyết; với nhiệm vụ được giao thì trách nhiệm cao, kỷ luật nghiêm, chấp hành nghiêm mệnh lệnh và linh hoạt, sáng tạo trong thực hiện nhiệm vụ.

Như vậy, trong suốt quá trình chiến đấu, xây dựng và trưởng thành dưới lá cờ vẻ vang của Đảng, Quân đội đã kế thừa truyền thống kiên cường, anh dũng của dân tộc, không ngừng phát huy bản chất cách mạng tốt đẹp, thường xuyên bổ sung, làm giàu giá trị văn hóa quân sự Việt Nam, xứng đáng với lời khen của Bác Hồ: “Quân đội ta trung với Đảng, hiếu với dân, sẵn sàng chiến đấu, hy sinh vì độc lập, tự do của Tổ quốc, vì chủ nghĩa xã hội. Nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng”. Hiện nay, trước

những biến động phức tạp, khó lường của khu vực và thế giới, việc giữ gìn, phát huy giá trị văn hóa quân sự Việt Nam được Tổng Bí thư đặc biệt quan tâm, qua đó góp phần xây dựng Quân đội vững mạnh về chính trị, đáp ứng nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong thời kỳ mới.

2. Định hướng cơ bản giữ gìn và phát huy giá trị văn hóa quân sự Việt Nam trong thời kỳ mới

Thứ nhất, giữ vững định hướng chính trị trong giữ gìn và phát huy giá trị văn hóa quân sự thời kỳ mới. Tổng Bí thư khẳng định: “vai trò lãnh đạo của Đảng đối với Quân đội ta là một tất yếu khách quan, là nhân tố quyết định sự phát triển, sức mạnh chiến đấu và chiến thắng của Quân đội. Bất luận trong hoàn cảnh nào cũng luôn kiên định nguyên tắc Đảng Cộng sản

Việt Nam lãnh đạo tuyệt đối, trực tiếp về mọi mặt đối với Quân đội nhân dân; tách rời sự lãnh đạo của Đảng, Quân đội ta sẽ mất phương hướng chiến đấu, phân rã về chính trị, tư tưởng, tổ chức, không còn sức mạnh để chiến thắng quân thù⁽¹⁴⁾. Sự lãnh đạo trực tiếp, toàn diện, tuyệt đối của Đảng từ khi Quân đội thành lập thực hiện theo cơ chế, phương thức chặt chẽ đã bảo đảm trong mọi hoàn cảnh Quân đội luôn tuyệt đối trung thành với Tổ quốc, với Đảng, Nhà nước, gắn bó máu thịt với nhân dân, “ngày càng phát triển mạnh hơn, uy tín cao hơn và phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” ngày càng sâu sắc, tỏa sáng hơn⁽¹⁵⁾.”

Cần đặc biệt quan tâm xây dựng Đảng bộ Quân đội luôn trong sạch, vững mạnh về chính trị, tư tưởng, đạo đức, tổ chức và cán bộ. Thường xuyên đổi mới phương thức lãnh đạo, thực hiện nghiêm nguyên tắc tổ chức và hoạt động của Đảng. Tổng Bí thư yêu cầu Đảng bộ Quân đội phải luôn mẫu mực về mọi mặt, làm gương trong toàn Đảng, thật sự trong sạch, vững mạnh, có tính chiến đấu cao, đoàn kết chặt chẽ, lãnh đạo toàn quân tiếp tục phát huy truyền thống vẻ vang của Đảng, của dân tộc, của Quân đội, mãi mãi xứng danh “Bộ đội Cụ Hồ”, xứng danh là Quân đội anh hùng của một dân tộc anh hùng, bách chiến, bách thắng, lập nhiều chiến công mới, làm giàu và lan tỏa sâu rộng giá trị văn hóa quân sự.

Thứ hai, gắn kết chặt chẽ giữa giữ gìn và phát huy giá trị văn hóa quân sự với công tác giáo dục chính trị trong Quân đội. Tổng Bí thư đặc biệt coi trọng công tác giáo dục chính trị để xây dựng Quân đội vững mạnh về chính trị; bảo đảm trong mọi hoàn cảnh, Quân đội luôn kiên định mục tiêu, lý tưởng cách mạng, là lực lượng chính trị, lực lượng chiến đấu tuyệt đối trung thành, tin cậy, sắc bén của Đảng, Nhà nước và nhân dân.

Công tác giáo dục chính trị phải làm cho toàn quân luôn có bản lĩnh chính trị kiên định, tinh thần cách mạng tiến công, vững vàng trước mọi khó khăn, gian khổ, sẵn sàng chiến đấu cao, bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc, đề cao cảnh giác, tuyệt đối không để bất ngờ, bị động trong mọi tình huống; tạo cơ sở để: “Quân đội nhân dân Việt Nam sẽ tiếp tục viết nên những trang sử oanh liệt, hào hùng, làm rạng rỡ non sông, đất nước. Đảng, Nhà nước, nhân dân ta vô cùng tự hào về Quân đội nhân dân Việt Nam anh hùng và mong các thế hệ cán bộ, chiến sĩ lập nhiều chiến công, thành tích to lớn hơn nữa, xứng đáng với truyền thống hào hùng đã được Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định “Dân tộc ta là một dân tộc anh hùng, Quân đội ta là một Quân đội anh hùng”⁽¹⁶⁾.

Về nội dung, biện pháp thực hiện, Tổng Bí thư yêu cầu, cần tăng cường giáo dục chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, bản chất giai cấp và nhiệm vụ xây dựng Quân đội, xây dựng nền quốc phòng toàn dân, thế trận chiến tranh nhân dân; đối tượng, đối tác trong tình hình mới. Coi trọng bồi đắp giá trị, chuẩn mực của con người Việt Nam thời kỳ mới và đặc trưng cơ bản của phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ”, đạo đức cách mạng, tình yêu thương đồng chí, đồng đội, quan hệ máu thịt quân - dân, khát vọng vươn lên cho cán bộ, chiến sĩ trong thời kỳ mới; “tích cực tuyên truyền, giáo dục lòng yêu nước, tinh thần đại đoàn kết dân tộc, xây đắp niềm tin chiến thắng trong cán bộ, đảng viên, toàn quân, toàn dân ta, cổ vũ mạnh mẽ chủ nghĩa anh hùng cách mạng”⁽¹⁷⁾.

Thực hiện tốt công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, niềm tin, đạo đức, lối sống văn hóa cho bộ đội gắn với thực hiện Chỉ thị số 05-CT/TW

ngày 15-5-2016 của Bộ Chính trị về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, Kết luận số 21-KL/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII về đẩy mạnh xây dựng chính đốn Đảng và hệ thống chính trị; Nghị quyết số 847-NQ/QUTW ngày 28-12-2021 của Quân ủy Trung ương về phát huy phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ”.

Để giữ gìn, phát huy giá trị văn hóa quân sự trong giáo dục chính trị, Tổng Bí thư yêu cầu: “Quân ủy Trung ương, lãnh đạo Bộ Quốc phòng cần tập trung lãnh đạo, chỉ đạo, làm tốt công tác giáo dục chính trị, định hướng tư tưởng, quán triệt nhiệm vụ cho cán bộ, chiến sĩ Quân đội để không ngừng tu dưỡng, rèn luyện bản chất cách mạng, truyền thống “Bộ đội Cụ Hồ”, tinh thần chiến đấu”⁽¹⁸⁾; luôn nắm vững nguyên tắc lấy xây dựng về chính trị làm cơ sở. Không ngừng đổi mới, nâng cao chất lượng và hiệu quả công tác đảng, công tác chính trị sát với thực tiễn, đúng định hướng, nguyên tắc của Đảng, luôn là “linh hồn, mạch sống” của Quân đội, làm cho cán bộ, chiến sĩ “*nhận thức phải chín, tư tưởng phải thông, quyết tâm phải lớn và phương pháp phải đúng*”⁽¹⁹⁾ trong quán triệt, triển khai tổ chức thực hiện nhiệm vụ.

Thứ ba, đa dạng hóa các hoạt động văn hóa để làm giàu và lan tỏa giá trị văn hóa quân sự trong thời kỳ mới. Đây là nội dung được Tổng Bí thư rất quan tâm, đó là: cần coi trọng xây dựng môi trường văn hóa quân sự lành mạnh, tổ chức tốt các hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể dục, thể thao, tạo sự chuyển biến tích cực trong đời sống văn hóa tinh thần, góp phần giữ vững và lan tỏa sâu rộng phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ”. Đẩy mạnh công tác tuyên truyền qua báo chí, truyền thông, hoạt động văn học, nghệ thuật, hướng vào giữ gìn truyền thống, bản sắc văn hóa dân tộc, những bài học kinh nghiệm trong dựng nước và

giữ nước của dân tộc, khơi dậy lòng yêu nước, giá trị nhân văn, nhân đạo, hình ảnh “Bộ đội Cụ Hồ”... Đồng thời, tiếp tục nghiên cứu, tổng kết kinh nghiệm chiến đấu, phát huy truyền thống đánh giặc của ông cha, vận dụng sáng tạo nghệ thuật quân sự Việt Nam phù hợp với các loại vũ khí, khí tài trang bị hiện có; kết hợp chặt chẽ tổng kết thực tiễn với nghiên cứu lý luận để phát triển nghệ thuật quân sự và văn hóa quân sự Việt Nam phù hợp thời kỳ mới.

Không ngừng nâng cao chất lượng công tác dân vận; thường xuyên củng cố mối quan hệ, gắn bó máu thịt với nhân dân ngày càng bền chặt. Thực hiện tốt việc kết hợp chặt chẽ, biện chứng giữa quốc phòng, an ninh với kinh tế, văn hóa, xã hội, đối ngoại và kinh tế, văn hóa, xã hội, đối ngoại với quốc phòng, an ninh. Ra sức củng cố “thế trận lòng dân” ngày càng vững chắc.

Tổng Bí thư định hướng: “tổ chức tốt các phong trào thi đua hành động cách mạng, xung kích, hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ chính trị của Quân đội;... Đẩy mạnh phong trào “Thanh niên quân đội rèn đức, luyện tài, xung kích, sáng tạo, xứng danh Bộ đội Cụ Hồ thời kỳ mới” gắn với thực hiện Cuộc vận động “Phát huy truyền thống, cống hiến tài năng, xứng danh Bộ đội Cụ Hồ” bằng những việc làm cụ thể, thiết thực, hiệu quả”⁽²⁰⁾; định hướng cho thanh niên quân đội ra sức học tập, tu dưỡng, rèn luyện, không ngừng đổi mới, sáng tạo, tích cực nghiên cứu, ứng dụng khoa học, công nghệ hiện đại vào hoạt động quân sự, làm chủ vũ khí, trang bị kỹ thuật.

Tổng Bí thư yêu cầu mọi cán bộ, chiến sĩ phải luôn đoàn kết, thống nhất cả về ý chí và hành động, phát huy dân chủ, tăng cường kỷ luật, để cao trách nhiệm, không ngừng đổi mới về phương pháp, tác phong công tác, dám nghĩ, dám nói, dám làm, dám chịu trách nhiệm, dám đổi mới, sáng tạo, dám đương đầu với khó khăn,

thủ thách và dám hành động vì lợi ích chung. Cán bộ, chiến sĩ phải ra sức học tập, rèn luyện, nâng cao năng lực, trình độ, hoàn thành tốt nhiệm vụ huấn luyện, sẵn sàng chiến đấu; nắm vững và vận dụng sáng tạo chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước trong thực hiện nhiệm vụ; sẵn sàng “vì nhân dân quên mình”, “vì nhân dân phục vụ”; ra sức giữ gìn và lan tỏa phẩm chất, hình ảnh “Bộ đội Cụ Hồ” trong nhân dân.

Thứ tư, chủ động nhận diện, đấu tranh kiên quyết, phản bác có hiệu quả quan điểm sai trái, thù địch, đẩy lùi không để các yếu tố phản văn hóa xâm nhập vào môi trường quân sự. Hiện nay, các thế lực thù địch đẩy mạnh chống phá sự nghiệp cách mạng nước ta, trong đó Quân đội là một trọng điểm, với những âm mưu, thủ đoạn rất tinh vi, thâm độc. Vì vậy, Quân đội phải đi đầu trong đấu tranh phản bác những quan điểm sai trái; kiên quyết bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, bảo vệ các thành quả cách mạng, bảo vệ Đảng, Nhà nước, nhân dân và chế độ xã hội chủ nghĩa; chủ động, nhạy bén đấu tranh làm thất bại âm mưu, thủ đoạn “diễn biến hòa bình”, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” “phi chính trị hóa”, “dân sự hóa” Quân đội; chủ động phòng, chống “diễn biến hòa bình” trên lĩnh vực tư tưởng, văn hóa trong Quân đội.

Về tính chất của hoạt động này, đây là cuộc đấu tranh gay go, phức tạp, đòi hỏi phải có bản lĩnh chính trị vững vàng, trình độ trí tuệ cao, tinh thần dũng cảm. Do đó, cần bám sát vào thực tiễn để chủ động thông tin tích cực, kịp thời định hướng tư tưởng trước những vấn đề phức tạp, nhạy cảm, nâng cao sức đề kháng, tinh thần cảnh giác cách mạng cho cán bộ, chiến sĩ. Nghiên cứu, nắm chắc các quan điểm cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm của Đảng, chính

sách, pháp luật của Nhà nước; hiểu rõ âm mưu thâm độc để đấu tranh, vạch trần thủ đoạn tinh vi, xảo quyệt của các thế lực thù địch. Các cơ quan nghiên cứu, báo chí, văn hóa, văn nghệ cần chủ động nhận diện, đấu tranh kiên quyết, phản bác hiệu quả các quan điểm sai trái, thù địch, giữ vững trận địa tư tưởng của Đảng trong Quân đội.

Thực hiện tốt công tác bảo vệ chính trị nội bộ; chủ động phòng, chống những biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, chạy chức, chạy quyền, thoái hóa, biến chất. Thường xuyên nắm chắc tình hình, kịp thời phát hiện và kiên quyết đấu tranh có hiệu quả những biểu hiện giảm sút niềm tin, mơ hồ, mất cảnh giác, cơ hội, thực dụng, chủ nghĩa cá nhân; tuyệt đối không để suy thoái, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ. Tổng Bí thư yêu cầu: “Phải chủ động kiên quyết đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực ngay trong nội bộ; phải dũng cảm nhìn thẳng vào sự thật, nói đúng sự thật, không sợ khuyết điểm, càng không che giấu khuyết điểm; không nể nang, né tránh, kiên quyết xử lý các vi phạm. Tăng cường kiểm tra, giám sát, giữ nghiêm kỷ luật đảng và kỷ luật quân đội”⁽²¹⁾ □

Ngày nhận bài: 04-8-2023; Ngày bình duyệt: 30-9-2023; Ngày duyệt đăng: 18-10-2023.

(1), (2), (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13), (14), (15), (16), (17), (18), (19), (20), (21)
Nguyễn Phú Trọng: *Một số vấn đề về đường lối quân sự, chiến lược quốc phòng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa thời kỳ mới*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2023, tr.67, 390, 37, 389, 27-28, 156, 82, 44, 45-46, 43, 61-62, 265-266, 244, 37, 86, 42, 339, 37, 225, 392, 164.